

шматочки, або розморожений і похований в консервній банці. Дивлячись на свого законсервованого чоловіка, удова незворушно каже молочниці: “Тепер, люба фрау Пітер, я буду брати на чверть літра менше”.

Крім майстерної евфемістичної презентації загрози смерті творчість Вільгельма Буша відзначається дотепними антитезами. У вірші-байці “Der Esel” (“Віслюк”) [Busch] її однойменний герой, який, як відомо, по суті є безглуздою та дурною твариною, як це прийнято вважати в народі, в творі Буша характеризується таким епітетом, як “глибокодумний” (gedankenvoll). Окрім того, коли до нього підходять двоє допитливих слуг і намагаються його розсердити без причини, то віслюк, який вже у кінці вірша виступає не просто розумним та розсудливим, а навіть «високо досвідченим старцем» (der hochehrwürdige Greis), просто повертається до так званих ворогів тим місцем, де в нього розташований хвіст, яким він вже не в перший раз відмахує мух, і залишається так стояти. Тут автор влучно використовує антитезу: тупість та некмітливість віслюка протиставляються його кмітливості, багаторічному досвіду та навіть мудрості.

Ще одним прикладом тут може слугувати вірш “Er war ein grundgescheiter Mann” (“Він був людиною надзвичайно розсудливою”) [удрий, має багатий життєвий досвід: “Sehr weise und hochehrwürdig” [Busch], де прикметник “grundgescheit” є авторським окаянізмом. У перших чотирьох строках віршу Буш описує чоловіка з сивиною, якому вже багато років; він мудрий, має багатий життєвий досвід: “Sehr weise und hochehrwürdig” [Busch]. Але, що стосується другої частини цього вірша, то тут чоловік виступає в образі величезного дурня (“der grösste Narr”) перед своєю дамою серця. Авторська антитеза зображує невідповідність мудрості та дурості однієї і тієї ж людини.

Розсудливий та сивий чоловік не сприймає гумору та жартів, а навпаки, виступає їхнім “заклятим ворогом” (ein abgesagter Feind des Lachens und des Scherzens), але при цьому він сам є чистої води блазнем при дворі.

Блискуче володіючи мовою і формою, Буш писав твори витончені і в той же час глибокодумно-саркастичні, філігранно використовуючи багатозначність слів і виразів, їх суперечливі значення і натяки. На відміну від своїх співвітчизників-гумористів, у Буша зовсім не німецька, а класична російська форма вірша, як у Пушкіна, Грибоедова, Лермонтова. Тут і абсолютно правильна і точна рима, і розмірений точний ритм, філігранно витриманий віршований розмір.

Актуальність роботи полягає в розкритті та більш глибокому вивченні характеру чорного гумору та іронії в творах Вільгельма Буша. Саме такий незвичний стиль написання казок та віршів і передачі в них головної ідеї за допомогою таких гумористичних засобів дають змогу виділити неповторність та оригінальність цього німецького письменника. Крім всього іншого він є ще й першим, хто створив відомі на сьогоднішній день комікси. Стаття може бути використана студентами при вивченні як творчості Вільгельма Буша загалом, так і особливостей творення комічного ефекту в його творах та мету їх написання.

Література

Сморж Л.О. Естетика: Навчальний посібник: – К.: “Кондор”, 2009. Тихомиров С.В. “Взрослые” лики детской страшилки // Мир детства и традиционная культура: Материалы Третьих Виноградовских чтений: – М., 1990. – С. 63-65. Александров А. Примечания // Хармс Д. Полет в небеса. – Л., 1991. – С. 526. Wilhelm Busch, “Max und Moritz”: Eine Bubengeschichte in sieben Streichen, erstellt von Jochen Schöpflin, 2005. // <http://www.wilhelm-busch-seiten.de/werke/maxundmoritz/index.html>. Wilhelm Busch: Werke. Historisch-kritische Gesamtausgabe, Bde. I-IV, Band 1: – Hamburg, 1959. – S. 288-304. Wilhelm Busch, Kritik des Herzens // http://www.wilhelm-busch.de/96_Kritik_des_Herzens_26.html. Gedichte. Wilhelm Busch. Der Esel // http://www.gedichte.xbib.de/Busch_gedicht_Der+Esel.htm.

УДК: 81'372'271

ВОЛОШИНА О.В.

(Маріупольський державний університет)

ОГЛЯД МЕТОДИК СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНОГО АНАЛІЗУ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ КОНЦЕПТІВ

У статті розглядаються сучасні методики дослідження структури та функціонування лінгвокультурних концептів з позицій когнітивної лінгвістики. Особлива увага приділяється вивченню природи концепту через когнітивний та фреймовий аналіз. *Ключові слова:* лінгвокультурний концепт, когнітивний та фреймовий аналіз, асоціативний експеримент.

Волошина О.В. Обзор методик семантико-когнитивного анализа лингвокультурных концептов. В данной статье рассматриваются современные методики исследования структуры и функционирования лингвокультурных концептов с позиций когнитивной лингвистики. Особое внимание уделяется изучению природы концепта посредством когнитивного и

фреймового аналізу.

Ключевые слова: лингвокультурный концепт, когнитивный и фреймовый анализ, ассоциативный эксперимент.

Voloshyna O.V. Review of the methods of semantic cognitive analysis of cultural concepts. The article is an attempt to classify and elucidate modern methodology of research of the structure and functioning of cultural concepts from the point of view of cognitive linguistics. A special attention is drawn to the study of the nature of concept by means of cognitive and frame analysis.

Key words: cultural concept, cognitive and frame analysis, associative experiment

Сучасна когнітивна лінгвістика приділяє первинне значення вивченню природи концепту. Поняття “концепт” є одним із наскрізних у сучасній парадигмі лінгвоенциклопедичного знання. Концепт є ментальним утворенням, типізованим фрагментам індивідуального та колективного досвіду, що зберігається в пам’яті людини, що відбиває універсальні світоглядно-пізнавальні категорії, дослідження яких сягає ще античних часів й триває до сьогодні. Актуальність заявленої проблеми зумовлена потребою ґрунтовного наукового висвітлення методики компаративного вивчення концептів.

Мета роботи полягає в характеристиці методики комплексного дослідження та аналізу валоративної складової лінгвокультурних концептів.

Об’єкт дослідження – лінгвокультурні концепти. **Предмет** дослідження – методики семантико-когнітивного аналізу лінгвокультурних концептів.

Започаткований ще у філософських студіях ще в період з XI–XII ст., слово концепт набуває статусу наукового поняття і починає спорадично вживатися в логіці, а з XIX ст. – у психології та лінгвістиці. На межі кожної з цих наук формується різне його бачення. Психолінгвістичне осмислення поняття концепту включає його в систему понять “класифікаційний абстракт”, “когнітивна універсальність” (теорія поетапного формування понять); “вроджена ментально-мовна структура” (генетична теорія); “поведінкова / образна схема // сигнал” ([нео]біхевіористична теорія); “ментальна репрезентація”, “нечітке (розмите) поняття”, “когнітивна структура (модель)” у контексті загальних положень когнітивної психології та когнітивної лінгвістики.

Лінгвокультурологічне трактування поняття концепту зумовлює такі підходи: етноцентричний (концепт як знак, згусток, ключове слово культури, культурна домінанта, національно-культурний стереотип тощо), антропоцентричний (концепт як потенція), аксіологічний (концепт як цінність), а також концепцію смислової організації структури знань (концепт як смисл) та ідеї заступання і посередництва (концепт як заступник реалії або поняття, концепт як посередник).

Така парадигма підходів потребує вирішення теоретичних та практичних питань, пов’язаних з інтегративною сутністю концептів, їхнім співвідношенням із семантичними мовними одиницями.

Глибинне змістове вивчення концептів, як відомо, тісно пов’язано з методиками їх аналізу, що дозволить дослідникові виявити специфіку їх лексичного асоціювання в різних лінгвокультурах. Сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові школи використовують різноманітні підходи до дослідження концептів, що підпорядковуються певним принципам, різняться методиками та способами описання.

Так, Н. Крючкова зазначає, що “для опису концепту в його синхронному стані необхідне синхронне дослідження репрезентацій концепту в лексико-семантичних системах мов, доповнене аналізом результатів асоціативних експериментів і вивченням дискурсивного функціонування слів... “що дає можливість виявити найбільшу кількість актуальних для сучасного стану свідомості ознак концептів” [Крючкова 2005, с. 23].

На думку М. Піменової, “методики дослідження концептів полягають ... у виявленні частотних таксономічних характеристик і визначенні за цими характеристиками спільних типологічних ознак досліджуваних концептів. Потім – на їхній основі – узагальнення особливостей концептів, а також виділення концептуальних структур, когнітивних моделей і мовних схем актуалізації досліджуваних концептів у мовах, що порівнюються [Марковина., Данилова 2000, с. 116-132].

“Описання концепту, — за визначенням В. Карасика, — це спеціальні дослідні процедури тлумачення значення його імені й найближчих позначень” [Карасик 2004].

У результаті таких процедур можна отримати семну характеристику значень одиниць номінативного поля (описання значень у вигляді семантичних компонентів – сем) через здійснення аналізу лексикографічного й психолінгвістичного значень. Найбільш ефективними, згідно з думкою З. Попової, прийомами описання змісту й структури лексикографічного значення є логічний метод, метод інтроспекції, аналіз вживання слова в різних писемних та усних контекстах, асоціативний експеримент, метод компонентного аналізу [Попова 2007].

За визначенням В. Левицького, компонентний аналіз – “це розкладення лексичного значення (сигніфікату) на елементарні смислові одиниці. Ці елементарні смислові одиниці, на відміну від

лексико-семантичного варіанта слова, не мають плану вираження, тобто вони не позначені в природній мові окремим знаком" [Левицький 2006].

Згідно з поглядом А. Бабушкіна, семантична структура слова розглядається у вигляді двопланового утворення: матеріального (лексемі) і ідеального (семемі). Саме через аналіз семем ми й отримуємо доступ до сфери ідеального в мові й тим самим "уловлюємо" концепт [Бабушкін 2001]. Ідеальна сутність концепту "уловлюється" словом і дублюється в його визначенні. Однак слово своїм значенням репрезентує лише кілька основних концептуальних ознак, тому аналіз концепту вимагає залучення максимальної кількості семантичних одиниць, пов'язаних з основним засобом репрезентації концепту. [Марковина, Данилова 2000, с. 114].

Одним із етапів здійснення компонентного аналізу є лексикографічні процедури, засновані на інтуїтивному аналізі словникових дефініцій. Детальний аналіз методів дослідження сигніфікативного значення слів подано в монографії В. Левицького "Семасіологія" (2006). Автор підкреслює, що, залежно від мети дослідження, лексикографічна процедура може використовуватися у вигляді різних варіантів. Наприклад, кожне повнозначне слово в словниковому тлумаченні приймається як самостійний компонент; дослідник трансформує і групує певним чином компоненти тлумачень, утворюючи на цій основі певний новий перелік компонентів [Левицький 2006, с. 91].

Далі здійснюється когнітивна інтерпретація результатів дослідження концептів. Мовні одиниці виступають засобом матеріалізації лінгвокультури. Психолінгвістика розглядає мовну свідомість як свідомість, що матеріалізується мовними засобами й формується в процесі мовленнєвого спілкування. У нашому дослідженні до таких мовних засобів ми відносимо окремі слова, вільні словосполучення, фразеологізми, паремії, тексти й асоціативні поля.

Етап когнітивної інтерпретації результатів описання семантики мовних одиниць "дає змогу "трансформувати" мовні дані в когнітивні й перейти до моделювання концепту" [Марковина, Данилова 2000, с. 199]. Під когнітивною інтерпретацією З. Попова та Й. Стернін розуміють "мисленнєве узагальнення на найвищому рівні абстракції результатів описання значень мовних одиниць, які номінують концепт, для виявлення та словесного формулювання когнітивних ознак, які репрезентуються тими чи іншими значеннями або семантичними компонентами цих мовних одиниць, з метою кінцевого моделювання змісту концепту" [Марковина, Данилова 2000, с. 200].

За результатами семного аналізу близькі за змістом семи, які були виділені в одиницях номінативного поля концепту, об'єднуються й інтерпретуються як єдина когнітивна ознака концепту.

Далі здійснюється розподіл когнітивних ознак за цінністю (валоративністю), яка є результатом підрахування кількості текстових реалізацій або частотності відповідного асоціату. Це допомагає ранжувати когнітивні ознаки за зонами – ядро, ближня, дальня периферія й інтерпретаційне поле.

Подальшим етапом когнітивної інтерпретації результатів описання концептів є узагальнення окремих когнітивних ознак і виявлення на їхній основі когнітивних кваліфікаційних характеристик, які використовуються для концептуалізації даного явища [Чернишенко 2008].

Остатнім етапом семантико-когнітивного аналізу є моделювання концепту (З. Попова і Й. Стернін), яке здійснюється за трьома процедурами, що виконуються окремо, але доповнюють одна одну:

1. Описання макроструктури концепту (віднесення виявлених когнітивних ознак до образного, інформаційного компонентів і до інтерпретаційного поля та встановлення їхнього співвідношення у структурі концепту).

2. Описання категоріальної структури концепту (виявлення ієрархії когнітивних кваліфікаційних ознак, які концептуалізують відповідний предмет чи явище, та описання концепту як їхню ієрархію за актуальністю для концептуалізації денотату концепту).

3. Описання польової організації концепту (виявлення й описання когнітивних класифікаційних ознак, які утворюють ядро, ближню, дальню і крайню периферію концепту, і подання змісту концепту у вигляді польової структури) [Попова 2007].

З метою аналізу комунікативної поведінки учасників спілкування (Й. Стернін) застосовується також метод аналізу комунікативних ситуацій. Комунікативна поведінка – поведінка індивіда в процесах спілкування, яка регулюється комунікативними нормами й традиціями, що він як учасник спілкування дотримується. Виокремлюють індивідуальну комунікативну поведінку, поведінку соціальної, професійної, гендерної, вікової груп, а також етнічну (національну). Без урахування комунікативної поведінки неможливо визначити комунікативний паспорт людини [Чернишенко 2008] – комплексну інформацію, яку особа підсвідомо, "автоматично" повідомляє про себе різними засобами: мовного коду, паралінгвістичними, використанням правил, законів, максим, конвенцій

тощо – іншим учасникам спілкування і тим, хто за цим спілкуванням спостерігає [Бацевич 2004]. Важливою складовою комунікативного паспорту людини є мовленнєвий паспорт – інформація, яку особа підсвідомо повідомляє про себе в комунікації засобами мовного коду.

Аналіз ціннісних концептів передбачає інвентаризацію складників досліджуваних концептів (через узагальнення семантики слів, що їх об'єктивують) та поєднання інвентаризації виділених конститuentів з подальшим їх аранжуванням. Концептуальний аналіз, таким чином, має два напрямки: від мови до думки (структура мислення реконструюється через дослідження мовних даних), від думки до мови (досліджується сама мова в концептуальному плані) [Кубрякова 1992].

Відомо, що словникові дефініції містять у собі далеко не повну інформацію про зміст концепту, значного поширення у практиці концептуального аналізу набув метод опису концептів на базі контекстів уживання мовних одиниць, що репрезентують цей концепт. У практиці здійснення такого концептуального аналізу найчастіше використовується поєднання методів дослідження словникових дефініцій і аналізу контекстів (обирається текстовий матеріал, виокремлюються групи контекстів, у яких функціонують мовні засоби з подібним значенням) [Терехова 2005]. Прихильники цього напрямку виходять із твердження про те, що аналіз сем, які актуалізуються в різних уживаннях слова, дозволяє виділити концептуальні ознаки, що і складають зміст концепту [Степанов 2001]. У зв'язку з цим зауважимо, що в процесі комунікації слово репрезентує не весь, а тільки певну частину свого змісту. Крім того, аналіз слововживань дозволяє виявити як універсальні, так і специфічні характеристики змісту досліджуваного концепту. Звідси випливає, що концепт може бути відтворений за окремими змістовими ознаками, які відповідна лексема віддзеркалює в контексті. Семантичні тлумачення, вважає А. Вежбицька, „... є досить точним і гнучким інструментом концептуального аналізу й дозволяють нам виявити тонкі й ледь помітні відтінки значення, які традиційний аналіз навіть не намагався уявити“ [Wierzbicka 1989]. Відповідно до цього підходу пропонується використати тлумачення, подібні до прототипних моделей поведінки або сценарії, які задають послідовність думок, бажань і почуттів.

За допомогою прототипів, на думку дослідниці, можна сконструювати кращі й глибші визначення, орієнтовані на різноманітну концептуалізацію дійсності індивідом, віддзеркалену й втілену в мові. Повний опис концепту здійснювався через репрезентацію суми тлумачень досліджуваного слова. Оскільки емоційні концепти задаються ситуаціями, типовими для відомих переживань, то їх можна визначити в термінах прототипної ситуації та прототипної реакції на неї, які тісно пов'язані з когнітивними процесами.

Когнітивна діяльність вимагає поєднання двох принципів: структурної стабільності (зберігання постійного способу організації системи категорій) та гнучкого пристосування (адаптація до виникнення змін).

Останнім часом проблематика когнітивного аналізу зосереджена навколо таких двох напрямів: концептуального і фреймового аналізу. Розглянемо кожен із них зокрема.

Концептуальний аналіз спрямований на виявлення змісту концептів, формалізацію того, що притаманне інтуїції та наявне в колективному несвідомому й виражається мовленням [Полюжин]. Його основна увага зосереджується навколо знань про світ, зв'язок мовних знань із позамовними. Аксиоматичним є часто висловлюване сьогодні твердження про те, що не можна отримати вичерпного опису концепту, оскільки для його репрезентації в мові достатньо зосередити увагу лише на його основні прототипні вузли. Такий підхід уможливило достатньо повний для успішної комунікації опис концепту в тій чи іншій мові.

Сьогодні все більшого поширення набуває думка про те, що у слові відображено два типи концептуальної інформації 1) змістова інформація, звернена до позамовного ряду, та 2) інтерпретаційна інформація, що містить у собі мовні знання і „...яка маніфестується в системних парадигматичних і синтагматичних зв'язках слова, що виступає одиницею мови“ [Терехова 2005]. Відповідно до цього виділяють декілька напрямів концептуального аналізу: позамовний (дослідження конкретних фрагментів дійсності, відображених в концептах і репрезентованих конкретними іменниками) і мовний (дослідження способів мовного вираження концептів). При цьому зосереджується увага на поєднанні як лінгвальної, так і екстралінгвальної інформації, що репрезентує особистісно-орієнтовану інтерпретацію соціокультурного досвіду і викликає певні асоціативні реакції.

Виходячи з цього, важливим є комплексний опис асоціативних полів на зазначене слово-стимул в результаті проведеного експерименту, виявлення особливостей вербальних асоціацій у різномовних (в нашому випадку – україно-, англо-, та грекомовних) респондентів. Асоціативний експеримент, на

нашу думку є одним із методів, що дозволяє отримати психологічно релевантні результати. Асоціації, які виникають у людини під час сприйняття нею слова, репрезентують невід'ємні складові мислення та дозволяють встановити ментальну сутність морально-оцінних понять досліджуваних лінгвокультур.

На думку Лурія, асоціативні відповіді не бувають випадковими, їх можна поділити на «зовнішні» та «внутрішні» за типами асоціативних зв'язків. «Під «зовнішніми» ми розуміємо «асоціації за суміжністю», під «внутрішніми» — такі зв'язки, які виникають внаслідок віднесення слова до певної категорії [Лурія 1979]. Асоціативні стійкі зв'язки між словами та словосполученнями, що існують у нашій свідомості, формують відтворювані в експерименті ланцюжки, які інколи називають «ментальним тезаурусом».

Після встановлення асоціативних зв'язків між словами, можна визначити особисту семантику слів, висвітлити специфіку збереження лінгвістичної інформації в пам'яті людини, виявити ступінь актуальності вербальних зв'язків всередині мови, усталену в традиції систему цінностей, на яких ґрунтується сприйняття дійсності носіями тієї чи іншої лінгвокультури.

Процес асоціювання включає в себе, перш за все, операцію добору слова. Л. Сахарний зауважив, що під час аналізу принципів механізму пошуку та вибору концептів в асоціативному полі «спочатку здійснюється вибір найбільш частотних, «центральных» найменувань, потім – все більш периферійних, та, відповідно таких, що викликають слабші асоціації» [Сахарний 1989]. На думку дослідників, асоціативне поле дозволяє виділити як концепти загальнолюдського значення, з суттєвою перевагою в них універсальних відношень між словами, так і ті, що є культурно-обумовленими.

Під час сприйняття слова-стимула відбувається активізація відповідної одиниці ментального лексикону респондента, яка пов'язана з іншими концептуальними структурами. Образ свідомості, асоційованої зі словом, — це одна з небагатьох спроб описати знання, що використовуються комунікантами при створенні та сприйнятті мовленнєвих повідомлень. А ім'я (слово, тіло знака) це та культурна рамка, яка накладається на індивідуальний досвід кожної людини, яка пройшла соціалізацію в певній культурі [Степанов 2001].

Д. Терехова, використовує для структурування асоціативного поля слова-стимулу "асоціативні гештальти", в яких компоненти групи асоціативного зв'язку групуються навкруги декількох реакцій, які позначають певний набір образів підсвідомості (концептів) [Терехова 2005].

Отримані дані психолінгвістичного експерименту, що ґрунтуються на асоціаціях інформантів щодо певних концептів мають бути структуровані відповідно до кількості асоціативних гештальтів, що у загальному вигляді позначають типові зв'язки, певні характеристики слова-стимулу у певній культурі. При цьому співіснування прямо протилежних асоціатів, що характеризують як позитивне, так і негативне ставлення респондентів до слова-стимулу, дозволяє говорити про амбівалентність досліджуваного концепту у мовній свідомості учасників експерименту.

З'ясування змісту концепту тісно пов'язане з методом, який дозволяє цей зміст встановити. Методика лінгвокогнітивного аналізу, обрана нами в якості методу дослідження, передбачає два основні напрями: логічний шлях від змісту до мови та від мови до змісту [Степанов 2001]. Обраний нами другий напрям дозволяє реконструювати відповідні концепти за набором семантичних ознак, які з'ясовуються за допомогою експериментальних психолінгвістичних методів, зокрема, вільного асоціативного експерименту. Експериментальний метод дозволяє виявити актуальний зміст концепту у вигляді сукупності концептуальних ознак, організованих у структурі, до складу якої входять ядро концепту, ближня периферія, дальня периферія та інтерпретаційне поле концепту.

Дослідники вважають, що мовна здатність людини базується на асоціативно-вербальній мережі, яка розглядається як один із засобів репрезентації мови. Д. Добровольський та Ю. Караулов відзначають, що асоціативно-вербальна мережа додатково має одну важливу особливість, а саме – психологічну реальність. Асоціативно-вербальна мережа фіксує психологічно релевантні зв'язки у відношеннях, які не відображені у системній та текстовій іпостасях мови [Добровольський, Караулов 1994].

Під час когнітивної інтерпретації результатів асоціативного експерименту асоціати інтерпретуються як мовні репрезентації певних когнітивних ознак, що утворюють зміст концепту. Асоціати, що є близькими за своїм семантичним змістом, узагальнюються в інтегральну когнітивну ознаку, яка формулюється словесно. Для називання такої ознаки обирається зазвичай найменування найбільш частотної реакції або найбільш нейтральне в стилістичному плані слово. У результаті такої інтерпретації можна виділити ядерні та периферійні когнітивні ознаки, а також порівняти результати

асоціативних експериментів на однаковий стимул у групах людей-носіїв різних лінгвокультур. Таким чином може бути виявлена національна специфіка відповідних концептів.

Метод асоціативного експерименту, на нашу думку, дає вагомі результати для характеристики асоціативних смислових зв'язків та можливість детально дослідити семантичне поле зазначеного концепту. Результати асоціативних експериментів допомагають дослідникові з'ясувати, яким чином та чи інша лінгвокультура накладається на сприйняття індивідом навколишньої дійсності.

Однак використання окремо взятих методик не дає цілісної картини щодо репрезентації концептів в тій чи іншій лінгвокультурі. Перспективним є комплексне і всебічне дослідження концептів через виявлення усіх можливих значень і способів використання імені концепту, встановлення частотності його функціонування, визначення словотворчого гнізда, компонентний, композиційний аналіз, аналіз лексичної сполучуваності, дослідження парадигматичних і синтагматичних зв'язків даного концепту з іншими.

Виходячи з цього, вважаємо за доцільне у перспективі здійснити аналіз образної та ціннісної (валоративної) інформації, тобто культурно-специфічного інформаційного ряду раціонально-оцінних та образних емотивно-оцінних асоціацій, що пов'язані з уявленням про Правду/Істину в українській, англійській та новогорьцькій лінгвокультурах.

Література

- Агаркова Н.Е. Исследование Conceptomanу в языковой картине мира / Н.Е. Агаркова // Когнитивный анализ слова. – Иркутск: ИГЛУ, 2000. – Вып.2. – С. 98-114. Андрос Е. С. Истина как проблема познания и мировоззрения / Е.С. Андрос – К.: Наукова думка, 1984. – 144 с. Бабушкин А.П. Концепты разных типов в лексике и фразеологии и методика их выявления / А.П. Бабушкин // Методические проблемы когнитивной лингвистики: Научное издание / Под ред. И.А. Стернина. – Воронеж: Воронеж. гос. ун-т, 2001. – 178 с. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Підручник / Ф.С. Бацевич – Київ: Видавничий центр "Академія", 2004. – 342 с. Добровольский Д.О., Караулов Ю.Н. Ассоциативный фразеологический словарь русского языка / Д.О. Добровольский, Ю.Н. Караулов – М.: Помовский и пертнеры, 1994. – 116 с. Жаботинская С. А. Теория номинации: когнитивный ракурс / С.А. Жаботинская // Вестник МГУ. – 2003. - Вып. 478.— С. 145-164с. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик – М.: Перемена, 2004. – 245 с. Крючкова Н. В. Лингвокультурное варьирование концептов / Н.В. Крючкова — Саратов : Научная книга, 2005; 23 с. Кубрякова Е. С. Проблема представления знаний в современной науке и роль лингвистики в решении этих проблем / Е.С. Кубрякова // Язык и структуры представления знаний: сб. научно-аналитич. обзоров. — М.: РАН ИНИОН, 1992. – С. 4—38. Левицкий В.В. Семасиология / В.В. Левицкий – Винница: НОВА КНИГА, 2006. – 512 с. Лурия А. Р. Язык и сознание / А.Р. Лурия – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979 – 320 с. Марковина И. Ю., Данилова Е. В. Специфика языкового сознания русских и американцев: опыт построения "асоциативного гештальта" текстов оригинала и перевода / И.Ю. Марковина, Е.В. Данилова // Языковое сознание и образ мира/ Отв. ред. Н. В. Уфимцева. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2000. – С. 116-132. Пименова Н. В. Душа и дух: особенности концептуализации / Н.В. Пименова – Кемерово : Графика, 2004. – 385 с. Попова З.Д. Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. – 314 с. Сахарный Л.В. Введение в психолингвистику / Л.В. Сахарный – Л.:Изд-во Ленинградского университета, 1989. – 181 с. Степанов Ю.С. Константы: словарь русской культуры / Ю.С. Степанов – М.: Академический Проект, 2001. – 989 с. Стернин И.А. Очерки по когнитивной лингвистике / И.А. Стернин – Воронеж : Истоки, 2001. – 112 с. Терехова Д. И. "Асоціативний гештальт" як інструмент структурування асоціативного поля / Д.І. Терехова // Проблеми зіставної семантики. 36. наук. статей. –К.: Вид. центр КНДУ, 2005. Вип. 7 — 35 с. Христонопуло Е.Ю. Концептуализация отношения „включение“ в современном английском языке: Дис. канд. филол. наук: 10.02.04. –Иркутск, 1999. – 196 с. Лапшина С. Семантическая эволюция английского слова (изучение лексики в когнитивном аспекте) / С. Лапшина – СПб.: Изд-во СПб. ун-та, 1998. – 312 с. Чернишенко І.А. Методи дослідження концептів / І. Чернишенко// Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного ун-ту. Серія філологічні науки (мовознавство). Випуск 75(4). – Кіровоград : изд-во КДНУ, 2008 . – 365 с. Jackendoff R.S. Semantics and Cognition / R.S. Jackendoff – Cambridge: MIT Press, 1993. – 365 p. Wierzbicka A. Lingua mentalis: the semantics of natural language / Wierzbicka A.– Sydney : Quaderni di Semantica, 1980. – 268 p. Wierzbicka A. Semantic Primitives and Lexical Universals / Wierzbicka A. // Sydney : Quaderni di Semantica. 1989. – Т.10. – №1. – P. 339

УДК 811.14'06'373.7(045)

ГАРГАЄВА О.В.

(Маріупольський державний університет)

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена вивченню питань аналізу національно-культурної семантики фразеологічних одиниць. Національно-культурна семантика розглядається на трьох рівнях: в сукупному значенні фразеологізму, в значенні окремих лексичних компонентів фразеологічної одиниці (ФО), в значенні прототипу фразеологічної одиниці.

Ключові слова: національно-культурна специфіка ФО, безеквівалентні ФО, національно-специфічний компонент значення, прототип.